

BEVEZETÉS AZ AGROERDÉSZETBE

DEFINÍCIÓ ÉS MAGYARÁZAT, ALAPVETŐ ELNEVEZÉSEK, ELŐNYÖK ÉS HÁTRÁNYOK

SZERZŐ:
BOHDAN LOJKA

1. MODUL

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A MODUL CÉLJA

- Az agroerdészet(AE) definíciója – mi ez és miért?
- Az AE alapkoncepciójának magyarázata
- Rövid történeti áttekintés
- A fák szerepe az AE-ben (áttekintés)
- Az AE előnyei és hátrányai
- Az AE megvalósítása

Mi az agroerdészet?

AZ AGROERDÉSZET DEFINÍCIÓJA - VILÁGSZINTEN

ALAPDEFINÍCIÓK

Az agroerdészet azon földhasználati rendszerek gyűjtőneve, ahol együtt történik fásszárú évelő növények (fák, cserjék, stb.) és lágyszárú növények (szántó, legelő) termesztése és/vagy haszonállatok tenyésztése bizonyos térbeli rendben és/vagy időben egymást váltogatva; a fák és a rendszer többi elemei ökológiai és ökonómiai kölcsönhatásban állnak egymással.

Lundgren, ICRAF (1982)

Az agroerdészet ökológiai szemléletű, dinamikus természeti erőforrás-gazdálkodási rendszer, mely a szántó- és legelőterületekre fák integrálásával teszi diverzifikáltabbá és fenntarthatóbbá a gazdálkodást, növelve annak szociális, gazdasági és környezeti értékét. Leaky (1997)

Agroerdészet = fatermesztés mezőgazdasági területen

AZ AGROERDÉSZET DEFINÍCIÓJA EURÓPÁBAN

EU KAP RENDELET 1325/2013

*Az agroerdészeti rendszer olyan földhasználati rendszer, ahol ugyanazon a földterületen **fákat is nevelnek és mezőgazdasági tevékenységet is folytatnak.***

EURAF (EURÓPAI AGROERDÉSZETI SZÖVETSÉG)

Az agroerdészet a fás vegetáció valamint mezőgazdasági növénytermesztés és/vagy állattenyésztés integrálása egyazon területen. A fák lehetnek a parcellákon belül vagy azok szélein (sövényszerűen).

ČSAL (CSEH AGROERDÉSZETI SZÖVETSÉG)

*Az agroerdészet mezőgazdasági vagy erdőterületen történő olyan gazdálkodás, mely a **fásszárú évelők termesztését valamilyen mezőgazdasági tevékenységgel kombinálja.** Az agroerdészeti rendszer elemei (fák, mezőgazdasági haszonnövények, állatok és egyébek) gazdasági és/vagy környezeti célokat szolgálnak.*

Agroerdészet = gazdák általi fatermesztés mezőgazdasági területen

Az agroerdészet nem mezőgazdasági területek erdősítése!!!

A definíció nagyon tág, ezen belül különféle agroerdészeti módszereket határozhatunk meg (ld. 2. modul)

AZ AGROERDÉSZET KONCEPCIÓJA

- Az AE rendszert **2 vagy több növényfaj (vagy növény- és állatfaj)** alkotja, melyek közül legalább az egyik fásszárú évelő
- Az AE rendszernek mindig **két vagy több végterméke** van
- Az AE rendszerek mindig **egy évnél hosszabb** ciklussal működnek
- Még a legegyszerűbb AE rendszer is **összetettebb** ökológiai (strukturális és funkcionális) és ökonómiai szempontból, mint egy monokultúras rendszer

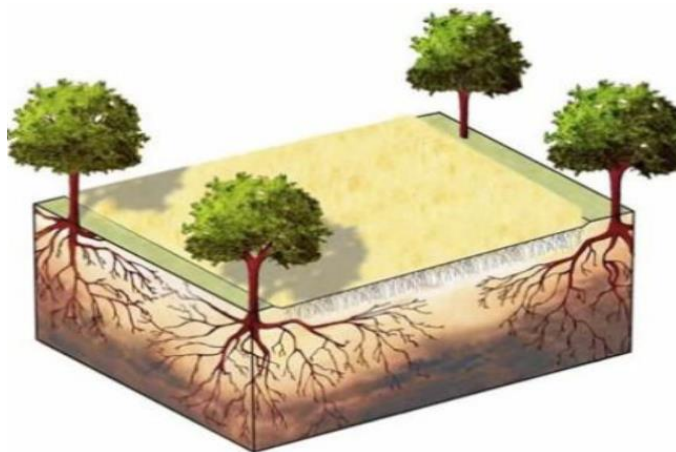

MIÉRT AGROERDÉSZET?

- Az AE-t jelenleg a **fenntartható mezőgazdasági rendszerek** egyikének tekintik
- Az AE-tel **magas produktivitás** érhető el a **természeti erőforrások megőrzése** mellett
- Az AE **összeegyeztethető a modern mezőgazdálkodással**
- Európában az AE sokféle értékes **ökoszisztéma szolgáltatást** tud nyújtani: biodiverzitás, talaj- és vízvédelem, szénmegkötés, stb.
- **A fák szépek** – Európai kultúrtáj

Agroforestry ... a traditional technique in most parts of Europe

Le bocage dans le Perche, près de Nogent-le-Rotrou (Eure-et-Loir). - Cl. L.P.V.A.

De a nagyüzemi mezőgazdaság elterjedésével feledésbe merült

Vajon kap még egy esélyt?

AZ AGROERDÉSZET TÖRTÉNETE

- **Egy sor régi gazdálkodási módszer új elnevezése**
- A mai definíció szerint a váltógazdálkodás is egyfajta agroerdészeti forma
 - Európában a középkorig alkalmazták, a trópusokon még ma is elterjedt
- **A trópusi, de akár az európai hagyományos mezőgazdálkodási módok jó része az agroerdészet egy fajtája**
- Európában a hagyományos AE módszerek nagy része **eltűnt** a múlt század során a belterjes **nagyüzemi mezőgazdaság térhódítása nyomán – fák eltávolítása a mezőgazdasági területekről**
- Az 1970-es években az AE a trópusi mezőgazdasági rendszerek fejlesztésének tudományos módszereként bukkant fel, s az utóbbi évtizedekben Európában is növekvő figyelem övezi
- **Környezetbarát földhasználati rendszerként egyre növekvő érdeklődés az AE iránt a mérsékelt övi országokban is**
- **EURAF** – Európai Agroerdészeti Szövetség (AE érdekvédelmi szervezete), alapítás:2012
 - Ld. EURAF [Európa AE térképe](#)
- Az EU KAP jogszabályaiba való beépítés 2013-ban – általános támogatás AE rendszerek létrehozására
- Az AE szerepel az új EU KAP stratégiai tervben (2021–27), de a végrehajtás az egyes tagállamokon múlik
 - Ld. [AE ágazati intézkedések térképe](#)

AZ AGROERDÉSZET ÉS A FÁK SZEREPE

Produktivitas: a mezőgazdasági- és a faterméshezam növelése

Fenntarthatóság: a termőhely termőképességének megőrzése

Alkalmazkodóképesség: a továbbfejlesztett vagy új agroerdészeti technológiák feleljenek meg a helyi gazdálkodási gyakorlatnak

TÖBBFUNKCIÓS FÁK – SZEREPÜK AZ AGROERDÉSZETBEN

Olyan fák, amelyek egynél több termékkel vagy szolgáltatással jelentősen hozzájárulnak a földhasználati rendszerekhez

Termékek	Szolgáltatások
Faanyag	<i>Helyi szinten:</i> Erózió és kimosódás elleni védelem A talaj szerves anyagának és fizikai tulajdonságainak védelme A tápanyagkörforgás és a hatékony tápanyag-felhasználás elősegítése Gyomok, kártevők és kórokozók elleni védelem Árnyalás (ember és haszonállatok számára) Szélsébség mérséklése Elkerítés és határjelölés Mikroklíma javítása <i>Nagyobb léptékben:</i> A hidrológiai ciklus javítása Biodiverzitás fenntartása Szénmegkötés
Tűzifa	
Épületfa	
Karók és oszlopok	
Takarmány	
Gyümölcs	
Gyógynövény	
Mézgák és gyanták	
Mulcs és zöldtrágya	

AZ AGROERDÉSZET ELŐNYEI ÉS HÁTRÁNYAI

AZ AGROERDÉSZET ELŐNYEI

- Határtermőhelyek mezőgazd. rendszereinek **fenntarthatóságát és jövedelmezőségét** növeli
- Fontos szerepe van a jó termőképességű területek **hozamának maximalizálásában és diverzifikálásában** is
- **Kockázatcsökkentés** – a termékpaletta bővítésével
- A **gazdálkodó tudására** épít
- **Jobb talaj- és vízgazdálkodás**
- Számos **ökoszisztéma szolgáltatás**

AZ AGROERDÉSZET ELŐNYEI ÉS HÁTRÁNYAI

AZ AGROERDÉSZET HÁTRÁNYAI

- **Hosszabb megtérülési idő** – viszonylag magas létesítési költség
- Egyes esetekben **nagy munkaerő-, gondozás- és szaktudásigény**
- **Jogszabályi korlátok** számos európai országban
- **A szántóföldi növények versengenek a fákkal** a vízért, fényért és tápanyagokért
- **A fák gyomokként terjeszkedhetnek** (invazív fafajok)

AZ AGROERDÉSZET MEGVALÓSÍTÁSA

AZ AE BEVEZETÉSÉNEK KÉT ALAPVETŐ IRÁNYA

- Fák integrálása egy mezőgazdasági rendszerbe
- Gazdálkodók vagy mezőgazdasági termelés integrálása az erdőbe (a fás sávok köztesműveléstől az erdei haszonnövény-termesztésig)

A MODUL ÖSSZEFOGLALÁSA

TANULSÁGOK

- Az agroerdészet **fák termesztése és mezőgazdasági termelés** egyazon földterületen
- Az agroerdészet **összetett és hosszútávú** földhasználati rendszer
- Az agroerdészet **nem új dolog Európában** – sok hagyományos mezőgazdasági rendszer agroerdészet
- A fák nagyon fontos szerepet játszhatnak a **hozam alakulásában**
- A mezőgazdasági területen növekvő fák sokféle **ökoszisztéma szolgáltatást** nyújtanak, főleg a talaj- és vízgazdálkodás terén
- Ugyanakkor vannak olyan **hátrányok**, melyek eltántorítják a gazdálkodókat az AE-től
 - **Jogszabályi korlátok, hosszútávú befektetések, valamint a fák és a haszonnövények közötti verseny**
- Hogyan juthatunk el az AE-hez - vagy fákat telepítünk mezőgazdasági területekre vagy mezőgazdasági termelést viszünk az erdőbe

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

„Az AGFOSY projektet az Európai Bizottság támogatta, a 2018-1-CZ01-KA202-048153 hivatkozási számmal. Ez a publikáció csakis a szerző nézeteit tükrözi, a Bizottság nem tehető felelőssé az abban szereplő információk bármilyen felhasználásáért.“